

Preken juledag 2014

Knut Grønvik

Se, pappa! Stjernene er ute!

Det var julekveld. Det var stjerneklart. Jeg bar en av småjentene våre på armen over tunet. Vi bodde langt inne på Krokskogen den gangen. Ingen menneskeskapte lys blendet for skaperens lysspill på nattehimmelen.

Se pappa! Stjernene er ute!

Jeg vet jo ikke hva fireåringen følte. Men jeg vet hva pappaen tenkte: Så små vi mennesker er. Og likevel så store og verdifulle! Skogsdikteren Hans Børli er inne på det samme. Han som levde sine år under himmelen, med Syvstjernen som nabo: «Jeg er et menneske. Jeg har erkjent storheten i dét å være så uendelig liten.»

Tre tusen år før Børli levde kong David. Han sang: «Herre, vår herre. Når jeg ser din himmel, et verk av dine fingre, månen og stjernene som du har satt der, hva er da et menneske – at du husker på det, et menneskebarn – at du tar deg av det?»

Før han ble dikter og konge, var David en liten gjetergutt på markene utenfor Betlehem. Mang en natt hadde han tilbrakt under stjernene. Tusen år senere, den natten Jesus ble født, satt det nye gjetergutter på de samme markene. Stjernene var ute!

Og nå er vi samlet under stjernehimmlen her i Lommedalen kirke. Vi er små. Vi er store og verdifulle. La oss reise oss og høre juledagens glade budskap!

Det står skrevet hos evangelisten

Johannes:

I begynnelsen var Ordet.

Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud.

Han var i begynnelsen hos Gud.

Alt er blitt til ved ham,
uten ham er ikke noe blitt til.
Det som ble til i ham, var liv,
og livet var menneskenes lys.

Lyset skinner i mørket,
og mørket har ikke overvunnet det.

Et menneske sto fram, utsendt av Gud. Navnet hans var Johannes. Han kom for å vitne. Han skulle vitne om lyset, så alle skulle komme til tro ved ham. Selv var han ikke lyset, men han skulle vitne om lyset.

Det sanne lys, som lyser for hvert menneske, kom nå til verden.
Han var i verden, og verden er blitt til ved ham,
men verden kjente ham ikke.
Han kom til sitt eget,
og hans egne tok ikke imot ham.

Men alle som tok imot ham,
dem ga han rett til å bli Guds barn,
de som tror på hans navn.
De er ikke født av kjøtt og blod,
ikke av menneskers vilje
og ikke av manns vilje, men av Gud.

Og Ordet ble menneske
og tok bolig iblant oss,
og vi så hans herlighet,
en herlighet som den enbårne Sønn
har fra sin Far,
full av nåde og sannhet.

Slik lyder det hellige evangeliet.

Så små vi mennesker er.
Og så store og verdifulle.

Noen ganger slår det oss med større kraft enn ellers. Ute i naturen. I det storslagne, ville og vakre. En vinterkveld på Krokskogen eller en nattevakt på Betlehemsmarkene. Vi står der, midt i det veldige universet, og kjenner hjertet slå. Da hender det rett som det er at vi åpner oss for mysteriet, for det som er større enn oss selv, for det evige, for Gud.

Eller når vi sitter med et lite barn i armene. Når det største mysterium ikke er mer enn *det* «at en ørliten kropp er våknet til jorden. Den nyfødte *ser*. To luker i himlen går opp. Selv femtrinns-raketter og kjernefysikk blir

puslingers puslespill, når det nyfødte barn med et eneste blikk beviser at Gud er til.» André Bjerke er ikke alene om å ha kjent det slik.

Og i dag ser vi for oss Jesus som nyfødt. Vi åpner døra til stallen og bøyer oss over krybben. Her er en ørliten kropp. Her er det storslagne universet. Stjernehimmelen speiler seg i barnets klare øyne. Men her er mer enn kloder og galakser. Her ligger han som skapte det hele. Ordet. Selve skaperordet. «Alt er blitt til ved ham, og uten ham er ikke noe blitt til.»

Han som var i begynnelsen, han som lekte på den vide jord og var byggmester hos sin himmelske Far. Nå ligger han her, som et lite barn i høyet, svøpt i sin jordiske fars store trøye. Og vi ser: Gud er god! Gud er glad i oss.

Universets skaper verdsetter oss så høyt at han vil dele våre kår, som en av jordens små. To luker i himlen går opp. Og vi ser: Han er full av nåde. Han er det sanne lyset.

Så nettopp her, bøyd over barnet i krybben, kan hende det skjer: Vi åpner oss. For mysteriet. For det evige. Vi blir mottakelige som et barn på julekvelden. Vi kjenner vi er store og verdifulle. Men også små og avhengige. Vi trenger selv å bli båret av sterke armer. Av noen eller noe som er større enn oss.

Og det er ikke mer som skal til: Åpne seg. Ta imot. Som vi gjør når vi blir døpt. Som vi gjør når vi tar imot brødet og vinen. For alle som tar imot Jesus, får retten til å være Guds barn. Du blir født på nytt inn i Guds store familie. Si ja til Jesusbarnet som viser deg Guds godhet. Da blir du selv et barn som Gud tar seg av.

Men så er det dette: Det faller ikke alltid så lett for oss mennesker å ta imot. Vi vil gjerne klare oss selv. Skape våre egne liv. Være vår egen frelser. Og jammen er det mye flott og nyttig og vakkert vi mennesker har klart å skape her i verden. Det er uendelig mye godhet og kjærighet ute og går blant folk.

Men ikke bare. Det er heller ingen ende på elendigheten. Noen går ute en vinternatt fordi de ikke har noe sted å gå inn. Slett ikke alle føler seg verdsatt og elsket. For vi mennesker har også en usvikelig evne til å gjøre hverandre vondt og ødelegge for oss selv og andre.

Vårt menneskeskapte univers blander ofte bort det som står skrevet i stjernene: Vi er verdifulle. Og samtidig små og avhengige. I stedet blir vår verden liten og vi selv så store at vi fortrenger både hverandre og Gud – og skader jorden og livet han har gitt oss.

Men juledag er ikke dagen for å male ut det dårlige og vonde. Det trenger man da heller verken prest eller kirke til. Det er nok å følge med på nyhetene, lytte til praten rundt kjøkkenbordet eller ta en titt inn i sine egne mørke kroker.

I dag skal vi i stedet bøye oss for barnet. Fryde oss over frelseren. Tre inn i det lyset som skinner i mørket, og som mørket aldri har vunnet over. I dag skal vi tilbe Ordet som ble menneske. Det som var for smått for oss, var stort nok for Gud.

For barnet i krybben – Guds enbårne Sønn – vokste opp som et menneske blant mennesker. Han gikk omkring og gjorde det gode. Rundt ham oppsto det befridde soner av menneskelighet. Utstøtte ble inkludert. Syke ble friske. Sultne fikk mat.

Vi så hans herlighet. Den var full av nåde og sannhet. Den avtok heller ikke da han hang på korset, sonet våre synder, ba for sine fiender og åpnet døren til paradiset. Og aldri var herligheten større enn da graven ble funnet tom og den oppstandne viste seg for disiplene sine.

Siden har Jesus fortsatt å inkludere. Gjøre hel. Gi mennesker håp. Han gjør det den dag i dag. Og dette håpet er på en forunderlig måte knyttet til at han som skapte stjerner og galakser, selv har sett sin himmel nedenfra, slik som vi.

Her i Lommedalen kirke lyser et kors på stjernehimmelen. Det lyser som selve Betlehemsstjernen. Jesus gikk fra krybben til korset. Men veien endte ikke der. Graven er tom. Korset er åpent, som en dør til himmelens herlighet.

Denne døra står åpen for deg her og nå.

Det er døra til stallen i Betlehem.

Det er døra ut av graven i Jerusalem.

Det er døra inn til vår Fars hus, huset med de mange rom.

Og der – på en nyskapt og uskadd jord – skal din Far i himmelen bære deg over tunet en julenatt. Du lille. Du store og verdifulle.

Se pappa! Stjernene er ute!

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet. Amen.